LATVIEŠU VĒSTNESIS

LATVIAN NEWS BULLETIN

The policy of this Newspaper is to provide our Latvian people in exile with all available news of importance concerning the world's happenings, of political, economic, cultural or social significance. And our special aim is to present the humanitarian ideals and achievements of the great Democracies — the United States of America and the British Empire. This aim, we know, will help maintain the spiritual and cultural unity of the Latvian people and — of all things — will yield hopes for a safer and happier future.

Izdevējs un galvenais redaktors — Publisher and Editor-in-Chief: Viktors Baltkājis

Redakcija-Editorial Office: Hotel Convikt, Dillingen/Donau, Bayern (13b) — Iznāk divi reizes nedēļā — Published twice a week

Nr. 81 (83) — Authorized by Military Government and UNRRA — Dillingenā, trešdien, 1946. g. 16. oktobrī

Arnoids Baguns-Bērziņš

Mūsu izredzes Vācijā

Plānojot mūsu dzīvi, mēs vienmēr ar loģisku domāšanu cenšamies ieskatīties nākotnes noslēpumos. Atstājot ārpus mūsu paredzējumiem neaplēšamo, no mums neatkarīgo „force majeur," mēs spējam kaut arī aptuveni novilkt vai vismaz apjaust nākotnes kontūras. Savirknējot un sistēmatizējot līdzšinējos notikumus, mēs ar diezgan lielu noteiktību varam saskatīt, kāds izskatītos mūsu nākotnes tuvākais posms — nākotne Vācijā, ja mums še būtu jāpaliek.

Sākumā der padomāt, kādu tuvāko likteni mums — DP varētu izkārtot rietumu Sabiedrotie? Patlaban novērojama noteikta tendence samazināt DP skaitu. Sakaujot un iekaŗojot Vāciju, Sabiedrotiem DP problēma, cik varam spriest, bija rādījusies pavisam citādā gaismā. Viņi nemaz nebija iedomājušies, ka daļa DP var atteikties braukt mājās. To mēs viņiem arī nepārmetam, jo paši zinām, ka dzīvi aiz dzelzs priekškara pilnīgi pazīst tikai tie, kas tur bijuši paši, kas tur bijuši nevis delegātu vai žurnālistu apciemojumos, bet gan par parastiem mirstīgiem, ar parastajām turienes iedzīvotāju tiesībām resp. to ierobežojumiem. Šo parasto mirstīgo liecinājumus un apgalvojumus pārējā pasaulē arī tagad vēl mēdz novērtēt par „tendenciozu propagandu." Tādā uztverē tad nu arī būs radies, droši vien, uzaicinājums atgriezties dzimtenē, lai kādi apstākļi tur valdītu. Mēs — latviešu bēgļi tagadējos apstākļos to noteikti negribam un nedrīkstam. Mūsu apņēmību tāpēc vājina dažādās pārbaudes un citi soļi. Mums savā laikā nokavējot izdevību izveidot īsti ciešu kontaktu ar ASV Militāro valdību, amerikāņu ausīm Vācijā tagad jau labu laiku tuvāk stāv vācieši. Mazos vai lielākos amatos būdami, tie pie katras izdevības vērš amerikāņu uzmanību uz to, ka mēs esot „krimināli elementi, kas neatgriežas dzimtenē bailēs no pelnītā soda," ka mēs bijuši „fašistu līdzskrējēji un daudz fašistiskāk noskaņoti par nabaga vāciešiem, kas bijuši tikai apstākļu un nelietīgo hitleriešu upuri," ka mēs tagad esot „tikai slinķi, kam patīk viegla dzīve, un kas nevēlas atgriezties mājās arī bailēs no darba." Kāpēc pie ASV bruņoto spēku virspavēlniecības ir īpašs padomnieks žīdu jautājumu kārtošanai, pie kā katrā laikā padomu un atbalstu rod visi žīdu DP? Droši vien tāpēc, ka žīdi ciešāk turas kopā un uz kopības interešu konta nemēģina gūt tikai atsevišķu personu labumu. Mums turpretim, kā visi to zinām, daudz laika un enerģijas prasa savstarpējie pārstāvēšanas tiesību vai kompetenču nospraušanas strīdi un citi matu skaldīšanas pasākumi, kas ilgi un pamatīgi jāveic pat aiz aizslēgtām durvīm, lai pārstāvamā „tauta" to nezinātu. Tā mums nav atlicis laika gādāt ar visu iespējamo enerģiju par kopējo lietu.

Tātad: ir tendence no mums atbrīvoties. Kā rokās mēs nokļūsim tad, ja amerikāņi un starptautiskās organizācijas mums atraus savu pabalstu? Tā kā mēs atrodamies Vācijā un uz citurieni mums šobrīd nav iespējams aizbraukt, tad ir pilnīgi skaidrs — vāciešu rokās. Baltijas tautu DP visā Vācijā (kaut arī mūsu pārstāvības precizo skaitu nav spējušas vai vīžojušas noskaidrot līdz pat šim brīdim) ir ap 200.000, no tiem latviešu gandrīz puse. Aplēšot procentuāli, latvieši Vācijā būtu apm. 0,02 proc. minoritāte visā Rietumvācijas apm. 50 milj. vācu iedzīvotāju masā. Relatīvi mēs būtu daudz niecīgāka minoritāte par to, kādu vācieši pirms kaŗa veidoja Lat-

(Beigas 3. lappusē)

Mūsu organizāciju uzdevumi

Saeimas deputāta V. Bastjāņa priekšlasījums Eslingenas latviešu kolonijā

Eslingenas latviešu kolonijas tautieši Virtembergā 8. okt. piedzīvoja mūsu bēgļu gaitu zīmīgu notikumu. Latviešu teātŗa zālē viņiem bija izdevība noklausīties priekšlasījumu par latviešu organizāciju uzdevumiem un šo organizāciju darbības saskaņošanu. Par šo tematu runāja viens no Latvijas sociāldemokratu partijas lideŗiem — Saeimas deputāts Valdemārs Bastjānis. Klausītāju vidū bija arī Latviešu Centrālās komitejas delegācijas vadītājs ASV joslā Vācijā A. Kacēns un daudzi tautieši, kam priekšlasījuma beigās bija iespēja piedalīties dzīvās pārrunās par jautājumiem un neskaidrībām, kas nodarbina tik daudzu mūsu bēgļu prātus.

Referents norādīja, ka daudziem tagadējās paaudzes latviešiem ar emigrāciju bija jāsāk iepazīties jau pirms 41 gada, un šī ir jau trešā emigrācija. Pirmā, ne tik lielos apmēros un mazāk sarežģītos apstākļos, bija 1905. g., kad latviešu emigranti mazās grupās dzīvoja izklaidus toreiz mierīgajā Vakareiropā un Amerikā. Komplicētāka bija otra emigrācija 1915. g., kad lielas bēgļu masas lielās grupās izklīda pa plašo Krieviju. To aprūpe jau prasīja savu organizāciju, kuŗas darbošanās un uzdevumi tomēr nebija pārāk grūti, jo Krievija toreiz skaitījās par pašu valsti un latviešu bēgļiem bija nodrošinātas visas ķeizarvalsts pilsoņu tiesības. Daudz citādāk tas ir tagad — mūsu tagadējā emigrācijā. Latviešu tautas daļa, dzīvojusi līdzi visām kaŗa briesmām un nesusi lielus upurus, ir izklīdināta pa daudzām Eiropas valstīm, kuŗu pilsoņu tiesības latviešu bēgļi nebauda vai arī bauda ļoti ierobežotos apmēros. No mums pašiem tas prasa lielu un komplicētu garīgu un praktisku aprūpi. Šim uzdevumam Vācijā esošie bēgļi jau priekš gada mēģinājuši radīt savas aprūpes organizācijas, kā rezultātā ir radusies arī Latviešu Centrālā padome ar tās lēmumu realizētāju — Latviešu Centrālo komiteju. Vēl šodien jākonstatē, ka šīs bēgļu organizācijas savus uzdevumus nav varējušas sekmīgi veikt, kas lielā mērā izskaidrojams ar latviešu bēgļu beztiesiskumu. Šīs LCP un LCK izveidošanā bija smagas kļūdas. Mēs visi zinām, ka mums naidīgās politiskās varas latviešu bēgļus rietumu Sabiedroto priekšā attēlo par cilvēkiem, kas nav politiski bēgļi, bet gan vairāk vai mazāk kaŗa noziedznieki, kas sadarbojušies ar hitleriešiem un tagad negrib atgriezties dzimtenē bailēs no soda. Pierādījums tam esot latviešu bēgļu aprūpes organizācijās ievēlētās personas, kas vācu okupācijas laikā sadarbojušās ar vācu nacistiem un atradušās vadītājos posteņos. Otra kļūda ir šīs bēgļu LCP un LCK nevēlēšanās vai neprašana saskaņot savu darbību ar vācu okupācijas laikā radīto latviešu tautas pretestības kustību — Latvijas Centrālo padomi, kas apvieno Latvijas valsts likumīgos tiesību un tautas pilnvaru reprezentantus un kuŗas pārstāvji arī tagad vēl pie rietumu Sabiedrotiem bauda politisku uzticību. Darbības nesaskaņošanas dēļ, jādomā, mūsu valsts aizvien vēl likumīgiem pārstāvjiem — sūtņiem kopā ar Latvijas pēdējās Saeimas brīvībā esošiem locekļiem pa daļai bija mazāk iespēju panākt visu bēgļu stāvokļa precizēšanu vai uzlabošanu.

Mums visiem jāatceras, ka oktobrī notiekošajās elektoru vēlēšanās un novembrī paredzētajās bēgļu LCP un apgabalu komiteju vēlēšanās no mums pašiem — visiem bēgļiem ir atkarīgs, vai mēs par latviešu bēgļu pārstāvjiem ievēlam hitleriešu laika noteicējas personas no latviešu vidus un vai ļausim mūsu ievēlāmos bēgļu pārstāvības organos izpausties viņu ietekmei. Referents aprādīja, ka bēgļu LCP un LCK noteiktā divpakāpeniskā vēlēšanu sistēma pēc būtības nav pilnīgi demokratiska un daudz gadījumos vēlētāju mazākuma pārstāvjiem ļauj pārbalsot vairākuma pārstāvjus. Pret šo sistēmu Latvijas parlamentārieši bija izteikuši savus iebildumus, bet tos atstāja bez ievērības. Tagad noliktajās vēlēšanās šādu sistēmu tiešām ir par vēlu mainīt, bet visiem bēgļiem tāpēc jāmēģina vērst par labu agrāk izdarītās kļūdas un ar uzticības dāvāšanu elektoriem un tiem savukārt jaunievēlamiem bēgļu LCP un apgabalu komiteju locekļiem jāgādā par īsti demokratisku garu un atbilstošu pārstāvju ievēlēšanu. Jādara viss, lai mēs paši neapšaubāmi pierādām, ka latvieši nav un nevar būt vācu nacistu rīcības un domu biedri, kas eventuāli jāizdod un jādeportē, bet gan, ka mēs esam īsti demokratiski. Mums jācīnās un jāstrādā, lai mēs atgūtu brīvās demokratiskās pasaules pilsoņu tiesības, mums jāupurē viss, lai mums atkal būtu brīva un neatkarīga valsts. Ja arī mūsu kopējiem spēkiem daudz kas nepadotos un neveiktos, mēs zināsim un būsim lepni, ka esam darījuši visu, kas bijis un ir mūsu spēkos.

V. Bastjānis, atbildot uz klausītāju jautājumiem, izskaidroja vācu okupācijas laikā radušās pretestības kustības — Latvijas Centrālās padomes darbības apstākļus un attīstību. Latvijas Centrālā padome arī tagad ieskata, ka visām latviešu organizācijām jābūt cieši apvienotām ap Latvijas valsts likumīgiem pārstāvjiem — mūsu sūtņiem ārzemēs un Latvijas pēdējās Saeimas locekļiem, kam aizvien paliek visas tautas pilnvarojums līdz jaunas demokratiskās un likumīgās Saeimas ievēlēšanai mūsu iecerētajā brīvajā valstī. Ja Vācijā pienākušās ziņas par bij. sūtņa Dr. M. Valtera izteiktajām domām mēģina iztulkot par Latvijas sūtņu tiesību apšaubīšanu, tad tam nav pamatojuma. Latvijas Centrālā padome reprezentē visus mums atlikušos aktīvos legālos pārstāvjus, arī sūtņus. Viņu kopējais darbs veltīts kopējām visas latviešu tautas interesēm. Tām jākalpo un jāstrādā arī Vācijā un Austrijā esošo bēgļu pārstāvībām — bēgļu LCP un LCK.

A. B.

Okupācija izmaksā 28 000 000 dolaru

Berlīnē, 9. okt. — Militārās valdības kārtējā mēneša ziņojumā ģen. Maknarnijs šodien informē, ka Vācijas okupācija Savienotām Valstīm izmaksājusi vismaz 28 milj. dolaru un neaprēķināmu daudzumu amerikāņu joslā ievesto preču un mantu. Vācieši, starp citu, no amerikāņiem dabūjuši 1.283.865 to labības, pārtikas un līdzīgu produktu, 59.219 to lauksaimniecības piederumu un mākslīgo mēslu, 118.855 to petrolejas un tās produktu, 8500 automašīnu, 9418 to tekstilpreču, 12 slimnīcu pilnīgas iekārtas utt. Augustā amerikāņi centušies atdzīvināt Vācijas tirdzniecību un rūpniecību, pabaŗot un izmitināt tās tautu, mācīt bērnus un palīdzēt izveidot miermīlīgu, demokratisku un pašu spēkiem iztiekošu nāciju. Vācu civiliedzīvotāju pārtikas stāvoklis aizvien vēl ir neapmierinošs. Noziegumi un apcietināto skaits pieauguši. Virtembergā-Bādenā pieaudzis incidentu skaits, kuŗos iejauktas pārvietotās personas, bet Bavārijā šādu incidentu skaits samazinājies. Lielhesenā DP bija iejaukti „bandu nelikumību izpausmēs." Bezdarbnieku skaits visā Vācijā samazinājies līdz 1,4 milj. No kopējā nodarbināto skaita bezdarbnieku ir ap 6 proc. visā Vācijā un 8,4 proc. ASV joslā. Uz 31. aug. nometnēs bija 400.000 DP, no tiem ap 160.000 poļu. — A S V tieslietu ministrija apstiprinājusi, ka AS Valstīs nesen notikušā Amerikas slavu kongresa delegātiem — 6 krieviem, 3 bulgāriem, 1 čecham un 2 poļiem bija likts reģistrēties kā ārvalstu aģentiem, jo to nosaka ASV reģistrācijas likums. Krievijas formālo protestu pret šo rīcību nodos ASV ārlietu ministrijai. — ASV ārlietu ministra v. i. Ečesons 8. okt. paziņoja, ka ASV pirmoreiz pieprasījusi veselas Vācijas fabrikas iekārtas nomontēšanu un pārvešanu uz ASV, tā sedzot daļu no ASV reparāciju prasībām pret Vāciju. Šī fabrika ir „Hensold & Söhne" uzņēmums Herbornā, ASV joslā, kas ražo optiskos piederumus. ASV uz reparāciju rēķina no Vācijas līdz šim saņēmušas tikai 13 piekrastes kuģniecības mazāku speciālkuģu. — A n g l i j a s parlaments pēc sava vasaras pārtraukuma pieņēmis likumprojektu par visas Anglijas atomenerģijas izmēģinājumu utt. pakļaušanu valdības pārraudzībai. — I t a l i j a s pašvaldību vēlēšanās, cik rāda iepriekšējie rezultāti, sociālisti un komūnisti gūst virsroku pār kristīgiem demokratiem un citām partijām. — ASV ārlietu ministrijas eksporta-importa banka noskaidro iespējas piešķirt S o m i j a i tās pieprasīto 70 milj. dol. aizdevumu. — Par Z v i e d r i j a s sociāldemokratu partijas vadītāju izraudzīts sociālo lietu ministrs Gustavs Mēllers (Moeller), kam ar to ir gandrīz drošas izredzes kļūt par Zviedrijas ministru prezidentu, jo karalis pēc tradicijas visspēcīgākās partijas priekšsēdi ieceļ arī Zviedrijas augstākā politiskā amatā. — 30 līdz 50.000 streikotāju un bezdarbnieku 9. okt. ielauzās valdības pilī Romā, izsita logus, sadauzīja mēbeles un apmētāja akmeņiem Italijas valdības vicepremjēru Nenni. Šautenēm un revolveŗiem bruņotiem karabiņēriem iejaucoties trakojošā pūlī, 4 nogalināti un 30 smagi ievainoti. — P o l i j a s milicijas komandieris ģen. Vitolds 9. okt. paziņoja, ka cīņā pret pagrīdes bandām kopš pagaidu valdības varas pārņemšanas nogalināti pāri par 2000 poļu miličū un divtik ievainoti. Iznīcinātas 86 pagrīdes organizācijas un nogalināti pāri par 2000 bandītu. — ASV komūnistu partijas priekšsēdis Fosters mītiņā Klīvlendā apgalvoja, ka ASV sagaida miera periods. Viņš pārmeta prezidentam Trumenam „nodevību Rūzvelta politikai" un sacīja: „Ja mums nav miera kapitālisma sistēmā, mēs to iegūsim ar sociālismu." — ASV vidutājs Ķ ī n ā ģen. Maršalls apstiprina, ka ķīniešu komūnistu pārstāvis ģen. Ču Enlajs noraidījis viņa pēdējo priekšlikumu 10 dienu pamieram Ķīnas pilsoņu kaŗā, jo tas esot „valdības triks."

Miera konference Parīzē

Padomijas ārlietu ministrs Molotovs 9. okt. plēnārsesijā uzbruka Ita-

(Turpinājums 4. lappusē)

Vāciešiem būs grūta ziemā

Frankfurtā, 8. okt. — Jūrnieku streiks Amerikā radījis grūtības amerikāņu apgādē ar gaļu ne vien pašā Amerikā, bet arī Eiropā. ASV bruņoto spēku virspavēlnieks Eiropā ģen. Maknarnijs šodien paziņoja, ka svaigas gaļas krājumi amerikāņu vajadzībām Eiropā tikko pietiekami 1 mēnesim. Vācieši, teica ģenerālis, saņems savu 1550 kaloriju dienas pārtikas devu 6 nedēļas. Ja no ASV nepienāks kuģi, tad jauniem apstākļiem būs jāpielāgo arī viņu devas. Pēc ģenerāļa domām, jaunā ziema vāciešiem būs grūtāka pat par iepriekšējo. Lai gan tagad ASV joslā ir vairāk apdzīvojamo māju, dzīvokļu trūkums kļuvis vēl jūtamāks, jo iedzīvotāju skaits pieaudzis tik lielā mērā, ka vācieši saspiesti vēl ciešāk kopā nekā jebkad agrāk. Lielpilsētām iespējams piegādāt daudz mazāk ogļu. Rūras ogļrači apņēmušies strādāt 1 svētdienu mēnesī, bet ASV joslas raktuvju ogļrači — visas svētdienas. Svētdienas darbā iegūtās ogles nodos vāciešiem māju apsildīšanas vajadzībām. Ģenerālis norādīja, ka vāciešu vidū jau ir izmanāma tendence nostāties pret vāciešu bēgļu novietošanu uz dzīvi. Patlaban šī opozicija ir tikai „ņurdēšanas" fazē. ASV iestāžu vadība nav paredzējusi ierobežot žīdu bēgļu ieplūšanu no Polijas vai no citām Austrumeiropas vietām. Šī imigrācija ASV joslā Vācijā pagājušā nedēļā tomēr jau samazinājusies pati no sevis. Preses konferencē ģenerālis pateica: „Man liekas, ka mūsu joslā no austrumiem ierodošies žīdi ir nepareizi informēti par mūsu šejienes apstākļiem."

The Stars and Stripes

Bevins noraida domu par 2 bloku sarunām

Parīzē, 8. okt. (UP). — Anglijas ārlietu ministrs Bevins šodien noraidīja domu par pasaules sadalīšanu 2 blokos un aicināja miera konferenci likt miera pamatos vienību, kas jau bija uzvaras pamats. Konferences pēcpusdienas plēnārsesijā Bevins katēgoriski noliedza Padomijas pārmetumus, ka Anglijai būtu stratēģiskas intereses Triestā un ka tā mēģinātu tur radīt angļu-amerikāņu bazi. Runas sākumā Bevins izbāra Beļģijas ārlietu ministru Spāku, kas šorīt nikni kritizēja konferences darba kārtību, jo īpaši 4 lielo atteikšanos mainīt savas iepriekšējās vienošanās. Pretstatā Spākam Bevins norādīja, ka viņš nenožēlojot konferences darba lēno norisi tāpēc, ka „jo tālāk mēs aizejam no paša kaŗa, jo labākas izredzes mums ir uz saprātu un iecietību." Bevins sacīja: „Vismazāk mēs vēlētos sastrādāt grupās un pretgrupās."

The Stars and Stripes

Poļus repatriē arī no Francijas

Londonā, 8. okt. (UP). — Pēc Varšavas radiofona ziņām, līdz 15. oktobrim pabeigs 5000 poļu ogļraču un 20.000 viņu ģimeņu locekļu repatriāciju no Ziemeļfrancijas. Jau izstrādāti plāni arī poļu ogļraču repatriācijai no Vidus- un Dienvidfrancijas. Uz mājām tāpat sūtīs poļus — laukstrādniekus. The Stars and Stripes

Kur apmesties UN?

Ņujorkā, 8. okt. (AP). — 23. okt. sanākošai UN 51 nācijas pilnsapulcei viens no galvenajiem pārrunu tematiem, šķiet, būs UN pastāvīgā mītekļa jautājums. Ņujorkas vietā par tādu ir lielas izredzes kļūt Sanfranciskai. Otra iespējamība ir Ženeva, kuŗu it kā atbalstītu Krievija.

The Stars and Stripes

Sāk studijas

Darmštates techniskā augstskolā ziemas semestrī bez līdzšinējiem studijas no jauna atļautas jau 18 latviešu. Semestrim sākoties 21. okt., iespējama vēl dažu latviešu uzņemšana no to vidus, kas uzņemšanas lūgumus iesnieguši jau agrāk. Jaunus lūgumus ziemas semestrī vairs nepieņem.

Cand. ing. Valters Zālīte, Darmštates latviešu studentu pārstāvis, Wenckstr. 35, Darmstadt (16).

Chronika

Lenfas latviešu nometnē Bavārijas Frankonijas novadā no 140 iemītnieku DP pārbaudē DP tiesības atņemtas 2 iemītniekiem — igauņiem. Ansbachā no 1290 latviešu saimes izraidīti 148. Noteikti iemesli tam nav zināmi, bet to vidū visvairāk ir dzelzceļu, pasta, telegrafa, slimnīcu un VEF darbinieki, kas strādājuši Vācijā, pārnācēji no Čechoslovakijas territorijas un Vācijas citām okupācijas joslām līdz ar personām, kas Vācijā nav bijušas iesaistītas nekādā darbā. Tautieši Mērcfeldā dzīvo gaidās uz pārcelšanu piemērotākās mītnēs. Tagadējās saplākšņu barakas ar spraugām sienās un grīdās un cauriem jumtiem nesargā no vēja un lietus un nav piemērotas ziemas dzīvei. Jaunu telpu atrašanai tomēr neesot izredžu. Lai atalgotu no 20 uz 60 vīru palielināto nometnes policijas štatu, samazinātas algas skolotājiem. Hersbrukā mitējies satraukums par it kā paredzēto pārcelšanu citur, bet lielas rūpes sagādā 500 krāsniņu iegādes problēma 1680 tautiešu vajadzībām ziemā. Dinkelsbīles nometnē DP pārbaude vēl nav bijusi. Frankonijas novada latviešu 4 dziesmusvētki devuši 26.280 marku atlikumu, bet dziesmusvētki Augsburgā ap 10.000 ienākuma. Augsburgieši par tā izlietošanu gan lēmuši bez Frankonijas novada komitejas ziņas. Pirmajos 4 dziesmusvētkos virsdiriģenti no honorāra atteikušies, arī lielākā daļa koru pati seguši savus ceļa izdevumus. 75 proc. atlikuma — 16.000 marku ziedots Kultūras fonda mūzikas daļai, bet 5.000 pēc DP pārbaudēm no nometnēm izraidīto tautiešu atbalstam. Hamburgas DP universitātei Kronachas nometnes latvieši ziedojuši 240 un Fišbachas nometnes latvieši 1.003 markas (A. Leiše). Angļu joslā katru DP nometni apciemo UNRRA's paspārnē izveidotais cirks „Baltica" no Lībekas. Cirka „nagla" ir Rīgas Salamonska cirka administrātora Kārļa Pētersona dresētie zirgi ar suņiem. Augstā ieejas maksa — 6 markas cirka mākslas lielākiem apbrīnotājiem — bērniem tomēr neļauj izrādēs noskatīties, jo viņu vecākiem — DP bieži vien izsīkuši visi ietaupījumi (Ēriks Miesnieks). — Memmingenas Kalna latviešu nometnē, kurā mīt no Nērdlingenas pārceltie tautieši, pēc 11 mēnešiem par komitejas priekšsēdi ievēlēts vienīgais kandidāts Žanis Strautmanis un par locekļiem Anatolijs Ignatjevs un Ernests Jurka, revīzijas komisijā Valdemārs Radviņš, Jānis Purvlīcis un Arvīds Galiņš. M. centra nometnes kultūras daļas sasauktajā sanāksmē literāri kultūrālās kopas dibināšanai par negatīvu apzīmēta pārliecīgā nodarbība ar sportu. Nolemts rīkot rakstnieku, dziednieku un referātu vakarus, ko uzdeva ievēlētai kopas valdei — Dzilnam, Grapam, Jurkam un Kreiceram (E. J.) — Par Kemptenā atlikušo 242 latviešu komitejas priekšsēdi ievēlēts P. Dambekalns, par locekļiem A. Ekspeders, J. Perlbachs, A. Rullis un Dr. E. Spalviņš, revīzijas komisijā P. Akmentiņš, A. Dickalis un R. Kraulis, goda tiesā J. Akmentiņš, P. Pētersons un A. Runks („Dienas Ziņas" Kemptenā). — Ravensburgas tuvumā Reites (Reute) nometnē, franču joslā, patlaban ap 450 iemītnieku. 250 no tiem ir baltieši, kas pēdējā laikā pārvesti visvairāk no baltu nometnes Kaizerslauternā. Baltu grupas komandants ir Dr. A. Kalniņš, kas ievēlēts arī par latviešu komitejas priekšsēdi. Komitejas locekļi ir K. Bētiņš, Edv. Mednis, Smukulis, H. Vilks un P. Zirnis. Visas nometnes komandants ir kāds poļu poručniks, bet saimniecības pārzināšanu tagad uzņēmies latvietis K. Bētiņš. Mag. oec. Edv. Mednis vada jaunnodibinātos franču un angļu valodas kursus. Novietošanās apstākļi ir labi, bet zināmas grūtības jāpārvar apgādes ziņā. Pašā nometnē nenodarbinātiem pēc UNRRA's vienības darba nodaļas norādījumiem būs jāiesaistās dažādos darbos (E. Dangavietis). — Laikraksts „UNRRA Team News" raksta, ka bagātākā no Šlēzvigā-Holšteinā jebkad piedzīvotām ražām lielā lauksaimniecības skolas fermā Alt-Erfradē. Tā sākusi darboties priekš 6 mēnešiem ar 1000 akru skolas fermu, lai apmācītu baltiešu DP lauksaimniecībā un mežkopībā. Vēlāk skolas apsaimniekojamo zemes platību palielināja ar 2000 akru Perdolā, kur apmāca igauņus. Gadā skolas ferma ražo 2500 to pārtikas vielu un 136.000 gallonu piena. Militārā valdībai šoruden jau nodots 300 to kartupeļu, 640 to kāļu un ap 400 to labības. Skolu apmeklē arī 16 sievietes, kas mācās sviesta gatavošanu, govju slaukšanu un augļu konservēšanu. 1. nov. 500 jauniem baltiešu DP no visas angļu joslas UNRRA dos iespēju gūt zināšanas lauksaimniecības teorijā vēl pirms sējas laika sākšanās pavasarī. UNRRA's tiešais nolūks ir vispusīgi apmācīt baltiešu DP dažādās lauksaimniecības nozarēs, lai palīdzētu viņiem izvietoties tanīs valstīs, kur pieprasa laukstrādniekus. Tuvākā laikā atvēršot vēl vienu šādu skolu, lai gadā varētu apmācīt 1500 DP. — Par Hamburgas DP universitātes latviešu rektoru ievēlēts prof. Dr. Edgars Dunsdorfs, igauņu — prof. Epiks, lietuviešu — prof. Manelis („Nedēļas Apskats" Hidesenā). — Oldenburgas DP pretes pārstāvjiem UNRRA's vienības dir. Delafontēns 2. okt. paskaidroja, ka ārpus nometnēm dzīvojošie DP O-gas apgabalā apgādi saņems no viņu nometnēs, bet O-gas pilsētā īpašā iekārtotā veikalā, kur tiem izsniegs ne tikai pārtiku, kā līdz šim, bet arī apģērbu, apavus un kantines preces. — Angļu joslā Hannoveras Baltijas komitejas Hannoveras apgabala padomes otru sēdi 2. okt. vadīja angļu korpusa štāba DP lietu kārtotājs maj. Viljems. Tuvākā laikā šinī apgabalā paredzama DP pārbaude. Personas, kam turpmāk nebūs tiesību saņemt UNRRA's apgādi, uzskatīs par ārzemniekiem, kam jāiekļaujas vācu saimniecības sistēmā. Pie angļu Militārās valdības 229. nodaļas īpašam virsniekam uzdots kārtot DP individuālās emigrācijas lietas. Pēc šī jautājuma tuvākas noskaidrošanas, ieinteresētās personas varēs iesniegt lūgumus savām UNRRA's vienībām, kas tos virzīs tālāk. Priekšroka emigrēšanai būs tiem, kam attiecīgā valstī dzīvo pirmās pakāpes tuvinieki. — Pirmās Baltijas tautu DP sievietes, kas pieteikušās darbam Anglijas sanatorijās, izbrauks uz savām darba vietām 16. vai 17. okt. („Dienas Pausme" Oldenburgā). — Franču joslā dzīvojošie latviešu gleznotāji izgādājuši iespēju Vācijā dzīvojošiem Baltijas tautu māksliniekiem izstādīt savus darbus Parīzē, uz kurieni būs iespējams oktobra beigās vai novembra sākumā nosūtīt lielāku gleznu klāstu mākslinieku izvēlēto pārstāvju pavadībā. Ziemeļvācijā latviešu gleznotāju darbu savākšanu un vērtēšanas komisiju vada glezn. Br. Milts Lībekā („Rīgas Ziņas" Lībekā). — Jau kopš laba laika latviešu dzīves apstākļi Austrijā jūtami pasliktinājušies. Visi viņi izteikuši vēlēšanos pārcelties uz Vāciju. Pirmiem šī iespēja tagad pavērusies Austrijas franču joslā dzīvojošiem latviešiem, kuriem paziņots, ka uz franču joslu Vācijā var pārcelties visi latvieši, kas to vēlas. Patlaban izbraucējus reģistrē Forarlbergā un Tirolē. — 8. okt. Glāzenbachas latvieši pie Zalcburgas atzīmēja savas nometnes 1 gada pastāvēšanu. Pirms gada te bija 230, tagad 595 latvieši („Latviešu Balss Austrijā" Glāzenbachā). — Baltijas tautu labklājības virsnieks Šlēzvigas-Holšteinas apgabalā St. Jaundzems informē, ka nodibināts Baltijas tautu un poļu labklājības fonds, kas sekmēs jaunu pasākumu izveidošanu un pastāvošo DP uzņēmumu darbību. Fonda vadību uzņēmies UNRRA's apgabala dir. ģen. Maršalls. Līdzekļus fondam dos jau pastāvošie un lielākie DP uzņēmumi — UNRRA's cirks „Baltica", Mēzenes apavu darbnīcas Lībekā u. c. Cirks fonda rīcībā nodos 10.000 marku. Pirmo aizdevumu ārstniecības līdzekļu iegādei no fonda jau saņēmusi DP slimnīca Glikštatē („Nākotnes Ceļš" Kīlē). — Latvijas agrāko galveno politisko partiju — Latviešu Zemnieku savienības, Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas, centra bloka un Latgales Kristīgo partijas Zviedrijā dzīvojošie darbinieki kopīgā apspriedē Stokholmā jau šovasar vienprātīgi nolēmuši atbalstīt Zviedrijā esošo latviešu bēgļu aprūpes organizāciju — Latviešu palīdzības komiteju. Šinī komitejā darbojas J. Breikšs, Br. Kalniņš, V. Ginters, E. Ogriņš, K. Ziverts, M. Bukšs, J. Majors, A. Ūdris, J. Teriņš, Ž. Stuberovskis, N. Zēģelnieks un P. Neimanis. Latviešu politisko partiju pārstāvji un Saeimas deputāti kopīgi aicinājuši tautiešus veicināt šīs LPK darbu, lai tā spētu sekmīgi veikt savus svarīgos uzdevumus Zviedrijas latviešu aprūpē („Latvju Ziņas" Stokholmā).

Krievu virsnieki Baltijas tautu DP nometnē

Omstedes DP nometnē 3. okt. ieradās Oldenburgā atrodošās Krievijas militārās misijas virsnieki. Viņus pavadīja angļu Militārās valdības 816. nodaļas komandieris maj. Henšels un UNRRA's vienības dir. Delafontēns līdz ar visu 3 Baltijas tautu pārstāvjiem pie UNRRA's vienības. Izrādījās, ka šie baltiešu bēgļu pārstāvji un arī Omstedes nometnes komandants Viducis krieviski nesaprot. Visās sarunās tāpēc bija jālūdz talkā UNRRA's tulks.

Krievi vispirms interesējās par nometnes iedalījumu un virtuvi. Gatavo ēdienu tie nogaršoja un atzina par labu. Ieraudzījuši uz galda dažus latviešu laikrakstus, viens no krieviem, kas, izrādījās, nedaudz saprot arī latviski, lūdza, lai viņam pārtulkojot rakstu, kurā minēts par Staļinu. Krievi nevēlējās sasaukt iemītnieku sapulci, bet gan runāt ar baltiešiem viņu istabās. Tie iegājuši kādā latvieša istabā. Atklājās, ka arī viņš neprot krieviski. Ar tulka vidutājību tad vaicāts, vai neesot apnicis dzīvot tik šauros apstākļos un vai neesot laiks atgriezties mājās? Uzrunātais atbildējis: „To gan nedarīšu, jo negribu, lai mani izsūtītu tāpat kā latviešus 1941. g. jūnijā." Krievi izteikuši domas, ka toreiz izsūtītie droši vien bijuši kādi politiskie noziedznieki. Tagad deportācijas vairs nenotiekot. Uz latvieša jautājumu, kādi tad politiskie noziedznieki bijuši 1941. g. deportētie mazie bērni un sirmgalvji, krievi nav atbildējuši. Viņi vaicāja tālāk, ko latvietis domājot darīt tad, kad izbeigsies UNRRA's apgāde, vai tad viņš palikšot Vācijā? Latvietis pacēlis gultas segu un parādījis pagultē zāģi un cirvi. Viņš jau tagad strādājot un maizi nopelnīšot arī turpmāk. „Bet vācieši taču ir latviešu lielākie ienaidnieki?" — „Ne tik lieli kā zināmi krievi."

Kaimiņistabā bijusi kāda sieviete. Krieviem ienākot, tā uzmanīgi tos apskatījusi, neteikusi ne vārda un izgājusi no istabas. Krieviem bijis jādara tas pats. Trešā istabā kāds vīrietis mūrējis krāsniņu. Tas tikai rūcis un mūrējis tālāk, māliem šķīstot uz visām pusēm. Citur nometnē krievu virsnieki kādam iemītniekam jautājuši, vai viņš negribot aizrakstīt paziņām vai radiem Latvijā? Lai nododot vēstuli viņiem, viņi garantējot atbildi 2 nedēļu laikā. Gribējuši arī izzināt, kādi uzrunātajam radi Latvijā, bet tas atbildējis, ka tā esot viņa paša darīšana. Arī UNRRA's vienības direktoram krievi ieteikuši, lai uz Latviju sūtāmās vēstules nododot viņiem. Pasts tad iešot ātrāk. Direktors atbildējis, ka DP pasta jautājumā viņam esot savi priekšraksti. Krievi gribējuši piedalīties arī nometnes sētā stāvošo DP pulciņu sarunās, bet uzrunātie pagriezuši muguras un turpinājuši savas valodas. Nometnes igauņu daļā krieviem bijis jādzird asas atbildes un svilpieni. Aizejot, krievi laipni aicinājuši anglus vakarā ierasties Krievijas militārā misijā uz vakariņām. Angļi par ielūgumu pieklājīgi pateikušies, bet lūguši tos aizbildināt, jo viņus aizkavējot dienesta pienākumi.

A. Vindavs

Ulafs Jansons

Stāsts par velnu

Karbīds deg ar pārāk gaišu liesmu,
Atmiņas un teikas apkārt lodā,
Baigi stāsti šovakar ir godā, —
Melnas ēnas, kakti pilni briesmu.

Vectēvs kā ar velnu rijā ticies,
Lietuvēns kā mācis mežinieku, —
Viss, kas vecajiem reiz patiess licies
Un ko jaunie klausās vēl ar prieku.

Vēl pirms nogurums gāž vīrus gultā,
Pīpes dūmiem gaistot zilās grīstēs,
Žanis saslejas — tāds zēns kā bulta:
„Vienu stāstu, to vēl taču drīkstēs?"

„Arī es ar velniem vaigā tikos..."
Draugi saskatās — vai Žanis traks?
— „Ievainots kad Džūkstes dubļos likos,
Pāri gāja sēra vilnis smags.

Reiba galva, kaklā sita sirds,
Neredzu nevienu vairs no zēniem.
Vai tā elle, domāju, vai pirts,
Kurā jāperas, pirms jāaiziet pie tēviem!

Stājās dārdoņa, bet cēlās tad
Kauciens mežonīgs kā tūkstoš velnu.
Nezinu es vairāk, kā un kad
Dubļus norausu no ieroča ar delnu.

Rāpies tur, kur ložmetēja balsts,
Acīm neskaidrām es redzēju, ka vēlās
Pretī man vai visa velnu valsts
Gaitā ķēmīgā. Visapkārt migla cēlās.

Bailu nebija, svešs bija izmisums,
Un kā neprātīgs es šāvu velnu barā:
Gaistiet spoki, pekles izdzimums!
Vēl brīdi jāiztur, pirms kritu šinī karā!

Bet kā pasakā, kad, cērtot vienu galvu,
Velnam trejas ataug tanī vietā,
Griežas velnu bars kā dzirksteles pār kalvu,
Kvēlo stobri, lodes dūc kā spietā.

Un kad sejas ņirdzīgās kā zaimi
Arvien tuvojās, bezgala īdzīgs,
Gurstot šāvu tik uz labu laimi.
Jāteic, velns bij tā kā krievam līdzīgs.

Kad atmodos bij apkārt it kā tvaiks,
Pār mani noliecās drūms kara ārsta vaigs."

Karbīds deg vairs tik ar sīku liesmu,
Telpa krēslā grimst un ceļas mežinieki.
Kauli jāatstiepj, darbs nav nekādi nieki.
Žanim acis gail, viņš dungo kara dziesmu.

Anšlavs Eglītis

Vecā gada vakars

(5. turpinājums)

„Lai tas paliek starp mums, birģermeistara kungs, man nepatīk prūši. Viņi ir lielīgi un iedomīgi."

Birģermeistars saprotoši palocīja galvu: „Prūšu snuķis, kā mēs Švābijā sakām, prūšu snuķis - tā ir nepatīkama lieta. Prūsis vienmēr ir gudrākais. Nedomājiet, ka viņš ļaus jums sevi pamācīt."

„Tomēr uz Berlīni mēs esam spiesti braukt," bēdājās Rozīnes kundze, „mums jāmēģina dabūt atļauja apmesties kādā pilsētā dienvidos. Taisni jāraud, kad es iedomājos šo briesmīgo ceļojumu, izdauzītos logus, trauksmes..."

„Tāpēc taču nav jābrauc uz Berlīni, cienītā kundze," birģermeistars atļāvās pasmaidīt par dāmas nezināšanu. „Uzturēšanās atļaujas izsniedz vietējie birģermeistari. Berlīnei tur nav ne mazākās darīšanas."

„Tā?" brīnījās Rozīnes kundze, „vai tad birģermeistariem tik liela vara?"

„Liela atbildība vienmēr savienota ar zināmu varu. Sevišķi pierobežā."

„Hm, Konstancē gan laikam ļoti nedroša dzīve," prātoja kundze.

„Nedroša, kāpēc?" brīnījās birģermeistars.

„Pierobeža."

„Pierobeža ir visdrošākā vieta!" smējās birģermeistars. „Ja pierobežā būtu atļauts iecelot, tad ļaudis še pateikdamies gulētu kaut uz ielām. Iedomājieties, kundze, Konstance ir viena no pavisam retām vācu pilsētām, kas kara laikā nav jāaptumšo."

„Nav jāaptumšo!" teica Rozīnes kundze, bijībā salikusi rokas.

„Gaiša pilsēta! Rozīne! Vai pasaulē var būt vēl kas brīnišķīgāks! Gaiša, bez bumbām, bez trauksmēm! Birģermeistara kungs! Es dāvinu jums savu gleznu!"

„Tas ir neiespējami, profesora kungs!"

„Es dāvinu jums savu meistardarbu kā burvīgās Konstances pilsētas birģermeistaram. Še tas ir drošībā. Kas ir nauda, kas ir manta? Pīšļi! Kas ir dzīvība? Man pietiek, ja māksla ir paglābta!"

„Tev prātā tikai tava māksla, bet ka tavai sievai jādzīvo bumbu krusā, tas tev vienalga," nopūtās daiļā Rozīnes kundze, pacēlusi apvainotās, bet ļoti spodrās acis pret birģermeistaru.

„Kundze," viņš teica, „ja jums vienalga kurp doties, es izrakstīšu jums atļauju kādu laiku uzturēties Konstancē. Pa tam radīsies iespēja apmesties kaut kur tepat tuvumā — Mērsburgā, Radolfcellā, Zingenā. Parādīdami profesora papīrus, jūs uzņems katrā pieklājīgā ģimenē."

„Diemžēl, mani papīri un diplomi gan sadega kopā ar manu dzīvokli, bet attiecīgie institūti, saprotams, nekavēsies man piesūtīt norakstus," cienīgi paskaidroja meistars.

Birģermeistars pamāja sekretārei sagatavot atļaujas blanku. Kamēr viņa klabināja rakstāmmašīnu, Rozīnes kundze smējās un jokoja, bet meistars galīgi atdāvināja savu gleznu, ko birģermeistars beidzot bija ar mieru pieņemt, ja to viņa personā pasniegtu Konstances pilsētai.

Kad atļauja nogūlās birģermeistara priekšā parakstam, viņu apskaidroja pēkšņa iedoma. Dziļi izbrīnīts, viņš nesaprata, kā tā varēja ienākt prātā tikai tagad, pēdējā mirklī, — Vācieši malienē ir drusku savādākas domas par ārzemēm un ārzemniekiem nekā valsts vidū. Prūsis tic, ka Vācija ir pirmā zeme pasaulē, bet katrs konstancietis atceras, ka miera laikos kafejnīcās pilsētas Šveices pusē pasniedza kafiju ar putu krējumu, bet vācu pusē to dzēra ar piliienu piena. Un švāba sirds pieder dzīvei un tveramām lietām. Idejas un mītus viņš atstāj prūšim.

Birģermeistars, brīdi klusēdams, vērās Rozīnes kundzē, tad teica: „Cienītā kundze, profesora kungs! Es izrakstīšu jums uzturēšanās atļauju uz veselu mēnesi, bet — ar vienu ļoti bargu noteikumu: jums jāsagaida Jaunsgads pie manis."

„Silvestris Konstancē! Tas būtu brīnišķīgi!" jūsmoja Rozīne, „bet es esmu tik nogurusi, garais brauciens... uztraukumi..."

„Kundze, vēl nav ne divpadsmit, līdz vakaram daudz laika atpūsties."

„Ak, es izskatos šausmīgi, ja dienā guļu."

„Atļaujiet man par to sirsnīgi šaubīties."

Gleznotājs slepus pamāja birģermeistaram.

„Gan es šo lietu nokārtošu," viņš čukstēja sievai aiz muguras un piebilda skaļi: „Mēs pateicamies un uz redzēšanos!"

„Žigli iekšā visus, kas pieteikušies!" līksmi uzsauca birģermeistars sekretārei, kad aiz Varošiem aizvērās durvis.

Un ilgi pēc tam pilsētā runāja, ka Silvestra dienā birģermeistars bijis sevišķi laipns un vēlīgs.

Abi laulātie iznāca svaigā gaisā.

Meistars teica, sviedrus slaucīdams: „Lieliski, Rozīne! Pirmajā puslaikā viens pret nulli mums par labu."

„Bet Šveice vēl tikpat tālu."

„O, nē, man šķiet, es jau sadzirdu tās pulkstenus tikšķam."

„Riebīgākais bija, ka sekretāre visu laiku negāja ārā. Viņa glūnēja tik ļauni un aizdomīgi."

„Es arī to ievēroju. Bet šovakar, liekas, viņa pret mums vēl neko neiesāks. Šejienieši domā lēni un pamatīgi."

„Vai tev neliekas, ka, salīdzinot ar prūšiem, mūsu birģermeistars bija ļoti simpatisks?"

„No Dieva puses, nepalaujies šādām simpatijām! Mēs cīnāmies par savu ādu un ja kritīsim, tad žēlastības nebūs. Patlaban labākais ir sekot birģermeistara padomam un krietni nosnausties. Šovakar vajadzēs daudz spēka."

(Turpinājums sekos)

Mūsu ...

(Turpinājums no 1. lappuses)

vijā (4 proc.). Vācijas vāciešu izturēšanos pret citām tautām, bet jo īpaši pret minoritātēm viņu pašu zemē, mums pietiekami rāda gan mūsu vēsturiskās attieksmes pret vāciešiem, gan arī to pēdējo gadu rīcība visā Eiropā. Mēs neesam tik naivi, lai domātu, ka pēc vācu „trešās valsts" sabrukuma vācu tautas raksturs būtu kaut cik mainījies. Ja aiz mums nebūs amerikāņu atbalsta, vācieši mums nekad neļaus dzīvot un strādāt tā, kā mēs to gribētu. Mūsu inteliģences lielākai daļai atliks tikai smagākais un melnākais darbs, ja tāds vispār būs atrodams, bet mūsu laukstrādniekiem un lauksaimniekiem, kam reiz piederējis savs zemes stūrītis vai veselas lauku mājas, būs labi ja par 25 markām mēnesī jāstrādā daudzējādā ziņā atpalikušā un garīgi ierobežotā vāciešu zemkopja kalpībā.

Mums nav un, Vācijā paliekot, arī nekad nevar rasties latviešu tautas saimnieciskā baze, bez kuras nav iespējama nacionāla un kulturāla eksistence un patstāvība. Kas mums ir tagad? Dažiem vēl ir no Latvijas līdzatvestā, sataupītā, uz vietas nopelnītā vai arī kaut kādos citādos ceļos radusies nauda. Dažiem, bet ne visiem. Bet vai arī šādai naudai būs vērtība turpmāk? Tās reālā vērtība aizvien samazinās, bet jebkuros kardinālos pārkārtojumos Vāciju apdraudošās inflācijas novēršanai tā it pēkšņi var kļūt par nederīgiem papīra gabaliņiem. Citādu materiālu vērtību mums visā visumā vairs nav nemaz. Tās sīkās mantiņas, kas mums radušās arī bēgļu gaitās, drīzāk ir kavēklis, kas zināmos apstākļos pat traucē kustības brīvību. Ja mums būs jāatstāj DP nometņu brīvpajumte, mēs būsim spiesti izklīst. Arī visvienkāršāko fizisko darbu mūsu nometņu iemītnieki visi nevarēs atrast vienā vietā. Tā kā mēs visi esam nabagi, tad arī viens otram nevarēsim radīt kādas peļņas iespējas. Izklīduši, mēs zaudēsim arī pēdējos mūsu tautiskuma un nacionāla rakstura uzturēšanai nepieciešamos priekšnoteikumus — kopējās kultūrālās sadarbības un kopējās valodas runāšanas iespējas. Latviešu valodai paliks vieta tikai ģimenē, labākā gadījumā varbūt arī satiksmē ar dažiem tuvākiem vai tālākiem kaimiņiem, kas par laimi var izrādīties tādi pat latvieši. Mūsu mākslinieki vairs nevarēs apmeklēt katru Vācijas ciemu vai mazpilsētu, lai tur koncertētu vienai vai labākā gadījumā dažām latviešu ģimenēm. Ja latviešu mākslinieku koncertus tad mēģinātu rīkot lielākās pilsētās, latviešu klausītāji tajos nebūtu, jo viņi visi strādātu, iskaisīti vairāku desmitu vai simtu kilometru atstatumā no šādas pilsētas, un neviens vācu darba devējs latviešu koncertu vai sarīkojumu dēļ mums neļautu kavēt darbu. Latviešu koriem arī trimdas provizoriskā pastāvēšana būs jāizbeidz, ar to izbeidzoties arī latviešu dziesmusvētku tradicijām. Ko darīs latviešu skolotājs bez latviešu bērnu pulciņa? Varēsim sapņot par vidusskolu un internātu iekārtošanu, bet kas tos financēs un kas dos mācības līdzekļus? Latviešu bērniem būs jāapmeklē vācu skolas. Tas būs sākums mūsu pārtautošanai un mūsu latviskuma iznīkšanai.

Es nemaz tuvāk neuzkavējos pie darba sagādes un atrašanas grūtībām Vācijā. Atcerēsimies tikai, ka Vācija ir pilna bēgļiem — pašu vācu bēgļiem, kas nāk vēl klāt no dažādām zemēm. Visi tie grib eksistēt un prasa sev darbu. Vācu saimniecība ir sagrauta un darba iespējamības pat sarūk, nevis pieaug. Un bez tam: karu zaudējis vācietis savā nelaimē nepalaidīs garām nevienu izdevību pazemot viņa atkarībā nonākušos ienīstos ārzemniekus.

Visas šīs pārdomas un apsvērumi liek atzīt, ka latviešu bēgļu palikšana uz turpmāko dzīvi Vācijā būtu grūtāka un nožēlojamāka par agrākās Krievijas emigrantu gaitām Francijā un citās Eiropas zemēs.

Vienīgais atzinums: mums jāmeklē citāda atrisinājuma varbūtība vismaz mūsu nākotnes tuvākajam posmam. Mēs nedrīkstam samierināties ar to, ka pasaules notikumi to izšķirs paši, ka šā vai tā izeja nāks „no augšas." Mums visiem, bet jo īpaši tiem, ko mēs izraugām par saviem vadītājiem un pārstāvjiem, nedrīkst būt pašapmānīšanās un miera ne dienu, ne nakti, kamēr nebūs veikts un izdarīts viss iespējamais cita nākotnes ceļa atrašanai.

Lords Vansitarts

Cik nopietni Staļins vēlas draudzību?

Maršals Staļins pateicis angļu žurnālistam nomierinātājus vārdus un tie apgājuši visu pasauli. Mēs visi par tiem priecājamies. Divi visapsveicamākās izteikšanās ir tās, ka maršals Staļins „šodien" neticot jauna kara briesmām un ka atombumbas pielietošanas un tās noslēpuma patlabanējā monopola nozīme esot par daudz pārspīlēta. Šajā ziņā mēs visi būtu vienis prātis. Neviens nevēlas vai nopietni nedomā par jaunu karu „šodien." Neapvaldīta runāšana par to nodara daudz ļaunuma. Attiecībā uz atombumbu ir labi zināt, ka Staļins nopeļ nepatikšanu radītājus, kas mēģinājuši izskaidrot Kremļa „aizdomas" — citiem vārdiem, tā neapklusināmo pretangļu un pretamerikāņu propagandu un Kremļa ekspansīvo ārlietu politiku — ar tagadējo ASV atombumbu ražošanas monopolu. Kā jau daudzi zinātnieki norādīja pašā sākumā, šinī ziņā nav „noslēpuma," vismaz par tik, par cik tam drīz jākļūst visiem zināmam.

Atklāti noslēpumi

Vai nu ikviens būs laimīgāks, kad tas kļūs „ikviena noslēpums," to mēs vēl redzēsim. Pirms plašāku problēmu iztirzāšanas, jāpiemin vēl kaut kas ievadījumā: Staļins noraida kā „gēbelisku" izgudrojumu vēl kādu „ikviena noslēpumu," proti, ka komūnistu partija it visur rīkojas pēc Maskavas pavēlēm. Teorijā tas tā arī varētu būt, bet dzīves prakse bieži ir citāda.

Pietiks ar vienu piemēru. 1939. g. Kremlis panāca vienošanos ar Hitleru. Komūnistu partija visās valstīs līdz tam pret nacismu bija nostājusies naidīgi, — vienā rāvienā tā savu nostāju mainīja, noliegdama un kavēdama Sabiedroto kaŗa centienus. Vai mums tiešām būtu jātic, ka šī it visur un vienā laikā notikušā maiņa bija tikai spontāna? Šādu piemēru ir bez gala.

Fakts ir tas, ka komūnistu viedokļus un rīcību bieži, lai gan ne vienmēr, vada no centra; un ar to ir izskaidrojama viņu brīnišķīgā organizācija un disciplīna. No tā jāsecina, ka Staļins visiedarbīgāk varētu pakalpot mieram, kārtībai un sadraudzībai, ja aizliegtu visām naidīgām vai pagrīdes kustībām darboties ārvalstīs.

Staļins varētu pateikt...

Grieķijā, piemēram, patlaban iebrūk no Dienvidslavijas un Bulgārijas. Viens vienīgs Staļina vārds apturētu viņa satellītu aktīvitāti. Viņam tas būtu jādara no laba prāta, jo Krievija ir Grieķijai parādā. Ar tās varonīgo pretestību Itālijai un Vācijai bija nopirkta pret Krieviju vērstā uzbrukuma nesamaksājamā atlikšana; par tik dārgu cenu iegūtais laiks izšķīra turpmāko. Dienvidslavija un Bulgārija tomēr ir komūnistu pārraudzībā; parāds tātad ir aizmirsts.

Ar to mēs nokļūstam problēmas kodolā. Staļinam ir pilnīga taisnība, sakot, ka mēs visi varam sadarboties. Tieši to mēs visi bijām cerējuši, bet tā tas nav iznācis. Tas aizvien vēl ir pilnīgi iespējams, bet tikai ar vienu nosacījumu: Kremlim jāatsakās no savas ekspansijas programmas un „komūnisma it visur." Staļins saka, ka komūnisms ir iespējams tikai vienā valstī, bet praksē tas ir uzspiests daudzām. Kā ar Atlantikas chartu, tā arī ar angļu-krievu līgumu Krievija atteicās no visiem territoriāliem ieguvumiem un arī no nevēlamu režīmu uzspiešanas vājākām valstīm.

...bet viņš to nedara

No abām šīm saistībām Maskava atklāti un daudzveidīgi atkāpusies.

Tā mēs nokļūstam pie īstā pārbaudījuma. Ir tikai godīgi konstatēt: mēs esam piekāpušies ārkārtīgā mērā un neko neesam prasījuši sev. Tagad Kremlim vajadzētu atteikties no tālākām prasībām. Pierādījums Staļina vārdiem būtu turpmākā atteikšanās no tādām neattaisnojamām prasībām, kādas ir prasības pēc Dardaneļiem un Rietumtrāķijas. Tai vietā Kremlis atjaunojis savu prasību pēc jūras šaurumu pārvaldīšanas tanī dienā, kad Staļins pateica savus mierinātājus vārdus.

Neatliek nekas cits, kā turpināt Henrija Vollesa garā, uzmudinot Kremli uz jaunām prasībām. Uz kā rēķina? Vai Volless grib panākt savu saprašanos uz grieķu, turku un angļu rēķina? Ja tā, tad tas ir ultraminchenisms. Ja nē, tad viņa vārdiem nav nekādas jēgas.

Šinī vietā ceļi dalās. Uz viena ceļa stāv rakstīts „Mums pietiek," uz otra „Dodiet vēl." Tikai viens ceļš ved uz apsolīto zemi. Tas attiecas uz mums visiem.

Tāpēc mēs apsveicam Staļina vārdus, bet vārdi, lai gan tie iepriecina ausis, sirdi un prātu runās, literātūrā un dziesmās, pēc savas dabas nekad nevar būt vairāk kā vārdi vien, līdz kamēr tie vairs nav tikai vārdi, bet kļuvuši par darbiem. Tikai tas tagad var atjaunot cerību un saskaņu. Gudrie šo mācību guvuši starpkaŗu posmā, — lai tie, kas nav gudri, to neaizmirst. Pat vārdu plāksnē daudz ko varētu panākt ar krievu niknā toņa mainīšanu kā konferencē, tā arī propagandā.

Staļina nomierinātāju vārdu rītā bija cerības uz pārmaiņām labā nozīmē. Tās vēl līdz šim nav piepildījušās. Tieši tanī dienā slavu bloks Parīzē sacēla troksni par to, ka priekšsēdis bija apsaucis vienu no tā locekļiem. Višinskis divi niknos uzbrukumos vērsās pret tiem, kas negrib bijušiem ienaidniekiem atļaut motoru torpēdlaivas, un pret amerikāņiem, kas apšaubīja krievu okupācijas izdevumus Rumānijā. Krievi pastāvīgi kritizēja angļu-amerikāņu izdevumus Italijā, bet mēs nekad nebijām kļuvuši nikni.

Staļins varētu atgādināt saviem pārstāvjiem, ka labas manieres ir viens no cilvēces visvērtīgākiem ieguvumiem. Tanī pat dienā krievi ar visiem spēkiem pretojās UN saimnieciskās un sociālās padomes priekšlikumiem par Eiropas jaunuzbūvi. Viņi iestājās par „saimniecisko neatkarību." UN ar pilnām tiesībām izšķīrās par savstarpēju saimniecisku atkarību. Pirms kaŗa mēs bijām daudz dzirdējuši par saimniecisku neatkarību, — tas nozīmē nacionālismu un autarchiju.

Tik daudz par konferenci. Tagad neliela propagandas izlase.

Slānījumi radiofonā

Tanī pašā dienā Ilja Erenburgs lamāja visas dominijas par to Eiropas lietām veltīto interesi. Tad viņš salīdzināja priekšlikumus Triestas pārvaldīšanai ar mūsu „asinsizliešanām" Indijā, Grieķijā un Palestīnā. Viņš nespētu uzbrukt vēl kliedzošāk. Tanī pašā dienā kāds cits Padomijas komentātors pārmeta mums Dienvidpersijas atdalīšanas plānus, bet kāds trešais, ka mēs apejamies ar Beļģiju kā ar iekaŗotu zemi.

Droši vien bija pateikts vēl vairāk. Es pieminu tikai tos piemērus, kas nonākuši līdz manām ar daudz ko saradušām ausīm.

Staļins ar vienu vārdu varētu mūsu pacietībai noņemt šādu piepūli un tad — bet ne citādi — viņam varētu ticēt. Pirmās dienas rezultāts nav sološs.

Pamatīgai izturēšanās pārmaiņai, bez šaubām, ir vajadzīgs daudz vairāk laika, bet šādu pārmaiņu apsveiktu visā pasaulē.

„Continental Daily Mail,"
Paris, October 1

Mums raksta

Brazilijas latvieši brīdina

Augusta beigās no Sao Paulo pa gaisa pastu sūtītajā vēstulē Brazilijas Latviešu palīdzības komitejas priekšsēdis Jēkabs Āboliņš raksta, ka Brazilija interesējoties par iecelotājiem, kas ir izgudrotāji, inženieri, medicīnas un veterinārmedicīnas lietpratēji un darbinieki, rūpniecības dažādu nozaru meistari un kvalificēti strādnieki, zemkopji, kas vēlas iegūt zemi savu saimniecību iekopšanai, un nekvalificēti strādnieki, kas būtu ar mieru parakstīt līgumus vairāku gadu darbam kafijas audzētāju fazendās — lielsaimniecībās. Interesentiem, kas vēlētos dabūt tuvākas ziņas par Brazilijas apstākļiem, ja viņi paši tanī vēlas iecelot, angliski, franciski vai vāciski jāraksta Brazilijas Latviešu palīdzības komitejai — Comite de Socorros as Vitimas da Guerra na Letonia, Rua Boa Vista, 127-4s/409, Sao Paulo, Brazil. Tanī pat laikā J. Āboliņš norāda tautiešiem, kas gribētu iecelot Dienvidamerikā, lai esot uzmanīgi, jo tur atkal sākusi darboties kāda pentikostu fanātiķu grupa, kas propagandējot iecelošanu Bolivijas-Brazilijas pierobežā, kur tā nodomājusi iecelotājus „atgriezt" pie Kristus Lāča aprakstītā Puntūža garā. Šo apgabalu nesen apceļoja Dr. Edvards Līģeris, kas Brazilijas Latviešu palīdzības komitejai ziņoja, ka neveselīgi karstā klimata, moskītu, malārijas, lielā attāluma un citu nelabvēlīgu apstākļu dēļ ziemeļeiropiešiem apmešanās tur bīstama un neizbēgami izvērstos par lielu traģēdiju. Klimats tur nepavisam neesot tāds kā Dienvidbrazilijas augstienēs, kur eiropieši varot dzīvot it labi. Brazilijas Latviešu palīdzības komitejai ienākušas ziņas jau no Zviedrijas un Londonas, kas liecinot, ka šīs neapzinīgās grupas propaganda tur jau sākusies. Pret šo necilvēcīgo nodomu komiteja tomēr cīnīšoties ar visiem tās rīcībā esošajiem līdzekļiem. — L. Rudzītis, bei H. Wüst, Bodmanstr. 3, Kempten, Bayern (13b).

Vai arī mūsu skauti to varēs?

Parīzē iznākošais „Continental Daily Mail" 3. okt. rakstā par vispasaules skautu džamboreju, kas 1947. g. augustā notika Muasonas mežā, 64 km z-r no Parīzes. Šinī vispasaules skautu 6. džamborejā piedalīsies 50.000 skautu no apm. 50 nācijām. No iepriekšējās skautu vispasaules džamborejas nometnes Holandē skauti stafetē nesīs lāpu miera džamborejas lielā ugunskura aizdedzināšanai. Nometne ilgs 14 dienu, vēl 30.000 franču skautu tanī pavadīs pa 2 dienām, bet 3.000 ārzemju skautu vadītāju 2 grupās nometnos pa 5 dienām. Katru dienu džamboreju apmeklēs ap 20.000 viesu, kurus no Parīzes ik dienu pārvadās 20 speciālvilcienos. Vēl nav izlemts, vai savus skautus uz džamboreju sūtīs arī Vācija, Italija un Japāna. Pēc džamborejas ārzemju skauti būs franču ģimeņu viesi visā Francijā.

Liktenis lēmis, ka telpiski esam nokļuvuši tuvāk vietai, kur notiks vispasaules miera džamboreja. Cerēsim, ka mums, paliekot vēl tepat, šis tuvums palīdzēs pārvarēt šķēršļus un ļaut arī latviešu trimdas skautu saimei atkal iekļauties vispasaules skautu džamborejas dalībnieku vidū. Būsim modri! — Ad. Sprudžs, bei Fiebig, Burgsteige 4, Tübingen, Wttbg. (14b).

Atpakaļsūtīšana un emigrācija

Vācijas franču joslā iznākošais vācu laikraksts „Tübinger Wochenblatt" ar šādu virsrakstu 28. sept. publicē rakstu, kurā teikts: „Precizas un drošas izziņas ļauj secināt, ka gandrīz visiem DP, kas patlaban atrodas Vācijā, ir jāizšķiras vai nu par repatriāciju vai arī par galīgo palikšanu Vācijā. Ir jākonstatē, ka patlaban šiem DP vienīgā iespēja viņu emigrācijas cerību piepildīšanai ir iecelošanas kvote Amerikas Savienotās Valstīs, kaut arī tā ir tik maza. Arī šī iespēja gandrīz visām DP šķirām ir ļoti šaura. Emigrācijas izredzes uz Braziliju un Austrāliju pavisam nav iepriecinošas. Attiecībā uz Kanādu līdz šim nav bijis nekāda oficiāla paskaidrojuma, tāpēc arī šī zeme vismaz uz kādu laiku jāuzskata par emigrācijai slēgtu. Dienvidafrikas ūnija un tai pakļautie apgabali iecelošanai patlaban ir pavisam noslēgti. Nevar arī cerēt, ka citas valstis, piemēram, Abesinija, Liberija un Siāma varētu uzņemt lielāku skaitu iecelotāju no Eiropas. Šādā stāvoklī katram DP sev jāvaicā un nopietni jāpārdomā, neļaujoties ietekmēties tendenciozai propagandai: vai nebūtu tomēr vispareizāk, ja vien tas iespējams, atgriezties savā dzimtenē, kas viņu sauc un gaida?"

Aizvien vēl gūstā

Šajā kaŗagūstekņu nometnē Italijā mūs — latviešu bij. kaŗavīrus nometnes vācu vadība neparko negrib uzskatīt par latviešiem, bet saka, ka mēs esot tādi pat vācieši. Ja no ārienes mūsu labā nespēs kaut ko darīt, tad uz atbrīvošanu mums nav drīzu cerību. 9.000 vāciešu vidū esam tikai 20 latviešu. Vācieši sarīkoja pat streiku, bet neviens latvietis tam nepievienojās, jo tā jau mums draud nokļūšana plašā dzimtenē. Vēlamies būt vismaz savu piederīgo vidū Vācijā. Ar „Latviešu Vēstneša" vidutājību esmu atradis savu sievu. Lūdzu tautiešus palīdzēt man atrast arī Vili Eduardu Dzelzkalēju, dz. 26. g. Rīgā, 45. g. bija Neištetinē 15. div. 2. būvpulkā. — Valdemārs Isaks, 81 G 411281 L, U. S. PWE, Co. 9809, Naples, Italy.

TUR

Padomju Latvijas radiofonā turpinās rakstnieku un mākslinieku strostēšana. Nolasīts kāda Pabērza raksts, kurā norādīts, ka teātri līdz šim vāji veikuši savu uzdevumu — audzināšanu padomju garā. Operas un baleta teātris pierādījis nepiedodamu pasivitāti padomju repertuāra sameklēšanā. Dailes teātrī nav rādīta neviena luga, kas skartu padomju tematus. Krievu drāmas teātris solījis jaunas padomju lugas, bet to vietā devis mazvērtīgas. Izņemot Liepājas teātri, provinces teātri sevišķi neveiksmīgi. Drāmas teātra direktors A. Austriņš norādīja, ka pašreizējais stāvoklis jāatzīst par neapmierinošu. Jādod repertuārs, kas atbilst šāsdienas padomju dzīvei. Šogad izrādīšot vienu Griguļa, vienu Gorkija lugu un Pogodina „Kremļa kurantus," kur parādīti arī Ļeņins un Staļins. Paredzētas arī Rokpeļņa un Upīša lugas. Dailes teātra mākslinieciskais vadītājs Ed. Smiļģis sakarā ar krievu komūnistu partijas centrālkomitejas lēmumu par tīrīšanu mākslas laukā izteicies, ka augstie lēmumi Maskavā esot dokumenti ar milzīgu nozīmi un darba programmu visiem mākslas darbiem. Šinīs „gružu attīrīšanas laikos" tie iezīmējot jaunu etapu. Teātra uzdevums esot izprast padomju dzīvi un padomju laika tēlus. Dailes teātris ar savu repertuāru bija aizgājis dziļā pagātnē, bet tagad Jūlijs Vanags apsolījis jaunu lugu par piecgadi. Gribot sagatavot arī Fadejeva romāna „Jaunā gvarde" drāmatizējumu. Interesējoties par Majakovska lugu „Blakts." Gribot rādīt arī „Uguni un nakti." Nevienu stundu neizšķērdēšot veltīgi, lai tikai tiktu tālāk un tālāk. Staļina piecgade prasot daudz. Viņi esot gatavi to dot. — Gruzijas rakstnieku 3. kongresā piedalījušies J. Grots un J. Plaudis. Viņi ziņo, ka gruzīnu literātūra atpalikusi un panīkusi: neesot neviena ievērojama darba par padomju tematiku. Kritikas doma velkoties dzīvei iepakaļ. — Par padomju cilvēku radiofonā nolasīts „Sovetskaja Latvija" ievadraksts. Tanī norādīts, ka pasaules reakcijas spēki pieteikuši ideoloģisku kaŗu. Tie cenšoties nomelnot padomju demokratisko karogu, atrodot atbalsi buržuaziskos nacionālistos un citos naidīgos elementos, kas vēl atrodami Latvijas republikā. Padomju cilvēkam jābūt kultūrālākam par jebkuras kapitālistiskās valsts cilvēku. — Rīgas bibliotēkās esot milzīgs pieprasījums pēc Staļina rakstu 1. un 2. sējuma, kas nupat iznākuši. — No Murmanskas Rīgā atgriezusies Latvijas dabas mūzeja organizētā zinātniskā ekspedīcija. Ekspedīcijas rīcībā atradās kuģis „Kašalot." Zinātnieki ziemeļu ūdeņos izzvejojuši dažādus jūras dzīvniekus, kādi Baltijas jūrā nav sastopami. Savākta jūras augu kollekcija. Latvijas zinātnieki iepazinušies arī ar Kolas pussalas izrakteņiem, pēc kam devušies uz Kirovsku — apatītu rūpniecības centru. Vietējo kalnraktuvju ģeologi viņiem uzdāvinājuši apatītu kollekciju. Bagātīgi savāktais materiāls papildinās Latvijas dabas mūzeja kollekciju, apriņķu dabas zinātņu mūzejus un skolu dabas zinātņu kabinetus. — Rīgas botaniskais dārzs, ko izlaupījuši vācieši, tagad atjaunots; tanī augot 50 orchideju šķirņu, Japānas priede, bambusniedre, palmas un banānas. — Latvijas komūnistu partijas centrālkomiteja spērusi soļus partijas lauku organizāciju nostiprināšanai. No Rīgas un citām pilsētām nolemts izsūtīt pastāvīgam darbam laukos 350 komūnistu. Viņu sagatavošanai sarīkos ilslaicīgus kursus. Partijas centrālkomiteja uzaicinājusi visus pilsētu uzņēmumu un iestāžu palīgsaimniecībās nodarbinātos komūnistus stāties partijas rīcībā un attiecīgi darboties apriņķu un pagastu partijas organizācijās. — Rīgā ieradies Baškirijas komūnistu partijas centrālkomitejas sekretārs Vagapovs, kas aicinājis latviešu zemniekus ciemos uz saviem kolchoziem. Baškiri savukārt ielūgti uz oktobra revolūcijas 29. gadasvētkiem Rīgā. — Labības nodevas patlaban esot atbildīgākais uzdevums, bet daudzos apriņķos t. s. „piecdienu" uzdevumus nevelcot. Slavē Dreiliņu, Mangaļu, Svētes un Platones pagastus. Daudzi kulaki Valmieras, Madonas, Jelgavas un Alūksnes apriņķos nemaz nenododot labību. Jelgavas apriņķī 120 kuļammašīnu dienā izkuļot 300—400 to, bet nododot dienā tikai 40—50 to.

„Cīņa" Rīgā un „Latvju Ziņas" Stokholmā

SPORTS

Augsburgas 1. starptautiskajā šacha turnīrā pēc 17 kārtām 5. okt. ar 1 p. pārsvaru uzvarēja 19 g. v. Minchenes vācietis Uncikers (Unzicker), kas pārspēja 23 g. v. latvieti Zemgali. Augsburgas „Schwäbische Landeszeitung" raksta, ka turnīra abu visjaunāko dalībnieku panākumi ir sevišķi lieli tāpēc, ka viņi neapšaubāmi uzveica daudz vairāk piedzīvojušos meistarus Zēmišu, Tautvaišī, Endzelīnu u. c. Turnīra 1. v. Uncikers guva ar 14 p., 2. Zemgalis ar 13, 3. un 4. v. dala Zēmišs (Ķīle) un Tautvaišis (Liet.) ar 10,5, 5. Endzelīns 10, 6. un 7. v. dala Arlausks (Liet.) un Ozols ar 9, 8. Dr. Trēgers (Augsburga) 8,5, 9. Krūmiņš 8. Viņiem seko Rīdmillers (Augsb.), Raņķis un Dreibergs ar 7,5, Palme (Minch.) 7, augsburgieši Nīrnbergs 5,5, Krautheims 4, Šmits 2,5, Hubers 1. Lielmeistars Zēmišs 6. okt. spēlēja pret 10 pretiniekiem, neredzot to galdiņus. Viņš uzvarēja 6, bet ar 4 spēle beidzās neizšķirti **(V. B.)**. — **„Baltijas turnīrs"** — Baltijas tautu sporta svētki **Augsburgā** stāvēja stipri tālu iepakaļ līdzīgiem sarīkojumiem vispār kā sportistu uzņemšanas, novietošanas un pārtikas, tā arī labāko sportistu izraudzīšanas un rezultātu apspriešanas ziņā. 60 m skrējienā nebija uzaicināta startēt Vīrcburgas Švarce, kas vairākas reizes ir uzvarējusi ar 8,5 sek. Kārtslēkšanā un 400 m skrējienā dalībnieku trūkuma dēļ bija jāuzaicina sportisti — skatītāji no publikas, tos uzmeklējot un pierunājot. Piepeši paziņotais un sasauktais „sporta vadītāju kongress" nekur oficiāli nebija izziņots un neviena latviešu YMCA's nodaļa, nedz arī nometnes sportistu grupu vadība nebija saņēmusi uzaicinājumus tanī piedalīties. „Sporta utt. pagaidu padomē" vislielākā mūsu YMCA's nodaļa Vācijā — Vīrcburga (ar labiem un pat izciliem sasniegumiem sportā) arī nav pārstāvēta **(K. Lazdiņš, YMCA's Vīrcburgas nodaļas biļetens)**. — Grosenbrodes sportisti, viesojoties **Eitinā**, Holšteinā, uzvarēja volejbolā 15:12, 15:4, 15:9, galda tenisā 5:4 un šachā 3,5:2,5. E. sastādītā futbola vienība ar pavāju uzbrukumu zaudēja šejienes vācu rezerves līgas vienībai „ESV 08" 0:6. Sportistus apbēdina nometnes komandanta norādījums, ka sporta sarīkojumi gan vēršoties plašumā, bet nometnei labumu nesagādājot **(Ēriks Miesnieks)**. — Angļu joslas latviešu spēcīgākā basketbola vienība — Detmoldas piecnieks **Dīburgā**, Lielhesenā, uzvarēja Dīburgas latviešu YMCA's jaunos sportistus ar 106:27 (42:12)! Viesiem Stulpiņš guva 46, Veiss 20, Igenbergs 16, Miķelsons un Meržejevskis pa 12 p. Dīburgiešu sekmīgākie grozu guvēji bija Gulbis ar 13 un Alberts ar 8 p. Sacīksti vadīja detmoldiešu pārstāvis G. Siliņš **(A. Kalniņš)**. — Detmoldas basketbola piecnieks ar 59:16 (21:4) pieveica arī **Memmingenas** latviešu YMCA's basketbolistus Bavārijā, bet zaudēja volejbolā ar 10:15, 15:8, 15:3. — Memmingenas lietuviešu sporta kluba izdaudzinātie basketbolisti pārsteidzoši zaudēja Minchenes lietuviešu „Gintaras" vienībai 18:35 (3:21). „Gintaras" uzvarēja arī Memmingenas lietuviešu-igauņu sastādīto 40:34 (21:4) **(J. Voitiškis)**.

Prēmija paātrina poļu atgriešanos

Frankfurtā, 9. okt. (AP). — Pārvietoto personu — poļu repatriācija no Vācijas amerikāņu joslas nometnēm, kā paskaidro Militārās valdības pārstāvji, jūtami paātrinājusies, kopš poļiem apsolīta 60 dienu pārtikas devu prēmija. Oktobra pirmajās 4 dienās pāri par 5000 piekrituši atgriezties savā dzimtenē. Šinī mēnesī katru dienu transportēs ap 1000 poļu, oktobrī tātad repatriējoties ap 30.000. 3 iepriekšējos mēnešos tikai ap 13.000 poļu mēnesī bija ar mieru repatriēties un uz 15. sept. amerikāņu joslā vēl bija atlikuši 175.000. Lielākā daļa teicās kavējamies atgriezties mājās tādēļ, ka bīstoties no politiskiem vai saimnieciskiem apstākļiem Polijā. 26. sept. sākās koncentrēta kampaņa, lai atbrīvotos no 3 rietumjoslās vēl paliekošiem 355.000 poļu, angļu, franču un amerikāņu okupācijas iestādēm piedāvājot viņiem pārtikas prēmiju un Varšavas valdības solījumu, ka mājās pārnākošiem poļiem palīdzēs jaunas dzīves uzsākšanā Polijā. „Šai kampaņai ir apsološs sākums," izteicās Militārās valdības pārstāvis. „Mēs ceram, ka pārtikas prēmijai būs izdevies iekustināt radušos sastrēgumu."

The Stars and Stripes

Okupācija . . .

(Turpinājums no 1. lappuses)

lijas miera līguma projekta komisijas pieņemtajam Triestas brīvterritorijas plānam, jo tas esot „nedemokratisks" paņēmiens paturēt šo territoriju angļu-amerikāņu pārraudzībā. Uzrunājot „rietuma bloka" nācijas, Molotovs kritizēja „veco demokratiju centienus izolēt jaunās slavu demokratijas; jo īpaši tas notiekot tad, kad tās mēģinot aizstāvēt savus jaunos nacionālos iestādījumus un negribot klausīt citu varu pavēlēm." — Konferences Balkānu saimnieciskā komisija pēc 28 stundu nepārtrauktas sēdes provizoriski vienojusies, ka Italijai, Somijai un 3 Balkānu valstīm jāmaksā reparācijās mazāko valstu Sabiedrotiem 1.350.000.000 dol. Padomju Savienība paturēja sev tiesības par šo jautājumu runāt no jauna, jo komisijas lēmumam nebija vajadzīgo ⅔ balsu. Italijai tātad būtu jāmaksā Sabiedroto nācijām, kuru valstis bija okupējis fašistu Italijas karaspēks, 225 milj. dol. un vēl 100 milj. dol., kurus jau agrāk ārlietu ministru padome bija piešķīrusi PSRS. Somijai jāmaksā PSRS 300 milj. dol., jo amerikāņu priekšlikumu samazināt šo summu līdz 200 milj. noraidīja ar 9 pret 4 balsīm, Austrālijai atturoties. Bulgārijai, no kuras Padomija nekā neprasa, jāmaksā 125 milj., Rumānijai un Ungārijai jāmaksā tikai PSRS pa 300 milj. dol. — Nosakot terminu konferences darba izbeigšanai 15. okt., ārlietu ministru padome, pēc pag. g. decembrī Maskavā panāktās vienošanās, iepazīsies ar visiem konferences ieteikumiem un izlems galīgo tekstu miera līgumiem ar Italiju, Donavas valstīm un Somiju. Arī šis uzdevums nebūs viegls, jo ārlietu ministru padomes locekļiem tāpat būs jāparāda samierinājuma gars, kas pieļauj kompromisus un eventuālo vienošanos.

UN

UN saimnieciskā un sociālā padome oktobra sākumā vienbalsīgi parēdzējusi 155 milj. dol. budžetu ierosinātai starptautiskai bēgļu organizācijai. Gandrīz ikviens no 18 nāciju pārstāvju padomes tomēr patur tiesības iebilst pret šo fondu, kad padomes ziņojumu iztirzās UN pilnsapulce. Pretrunu pilnais jautājums tātad vienkārši būs jāizspriež no jauna arī nākošā UN instancē. Pagaidām paredzētajā fondā jau tā ir izdarīts 103 milj. samazinājums no sākumā paredzētiem 258 milj. dol., kas būtu jāizlieto apm. 900.000 bēgļu un pārvietoto personu atbalstīšanai pēc UNRRA's darbības izbeigšanās 1947. g. 30. jūnijā. — Pasaules fonda un bankas vadītāji zaudējuši cerības uz Krievijas financiālo līdzdalību. Bretonas-Vudā radītās starptautiskās kreditiestādes apgrozības kapitāls paredzēts 15 miljardu dol. Krievijai tanī būtu bijis jāiemaksā 2,4 miljardi.

Kaŗa noziedznieki

Nīrnbergā attaisnoto Hjalmaru Šachtu vācieši apcietinājuši privātā dzīvoklī Štutgartas tuvumā. ASV joslas militārā gubernātora vietnieks ģen.-ltn. Klejs šo rīcību atzinis par pilnīgi legālu, jo tā ir „pašu vāciešu lieta." Militārā valdība iejaukšoties tikai tādā gadījumā, ja Šachtu vai citus attaisnotos vainotu noziegumos, kuros Starptautiskais tribunāls viņus jau atzinis par nevainīgiem. Franci fon Papenu, ja tas paliktu ASV joslā, pēc Vīrtembergas-Bādenas ministru prezidenta Meiera vārdiem, vācieši tiesās par valsts nodevību, bet visus 3 atbrīvotos par darbību nacistu partijā.

The Stars and Stripes un **New York Herald Tribune**, European Edition

FEĻETONS

Šķīstīšanas uguns

Oficiālais padomju humorists un tā saucamās „veselīgās paškritikas" apustulis Michails Zoščenko nupat pataisīts melns un maziņš. Ists nelaimes putns ir šis Zoščenko: tiklīdz vācieši ienāca Latvijā, tie tūlīt aizliedza izplatīt viņa darbus. Tagad vēl lielāka sodība viņu ķēra no Padomijas iestāžu puses. Jāpieņem, ka hitlerieši Zoščenko „kaitīguma" izpratnē par 5 gadiem aizsteidzās priekšā Padomijas iestādēm. Šis apstāklis ļoti labi raksturo šo iestāžu snaudulību. Tagad, no miega atmodušās, tās cenšas atgūt nokavēto un vienā rāvienā izsvītro Zoščenko un vēl pusduci rakstnieku no saviem sarakstiem. Ko tad īsti pārmet šiem grēka gabaliem? Viņiem pārmet, ka viņu darbos literārais ņēmis virsroku pār politisko. Tas ir briesmīgs noziegums! Izrādās, ka rakstnieks tikai tad ir rakstnieks, ja viņš pareizi apgaismo vēlamo politiku — pārējais ir blēņas. Gogoļs, Puškins un citi krievu klasiķi var justies laimīgi: šī tīrīšanas akcija mirušos neskar, citādi lielas nepatikšanas draudētu arī viņiem. Ņemsim, piemēram, Gogoļu. Kādiem vārdiem viņš jūsmoja par Dņepras upi? „Brīnišķa ir Dņepra klusā laikā, kad tā brīvi un cēli trauc caur kalniem un mežiem . . ." Kas tad tas? Te taču nav ne smakas no politikas. Ja viņš būtu dzīvs, tad viņam būtu jāraksta tā: „Dņepra ir viena no lielākām Padomju Ukrainas upēm. Cara laikā tā bija sekla un nedeva nekādas produkcijas. Tikai pēc revolūcijas šī upe kļuva par upi. Partija un valdība uzbūvēja uz Dņepras spēcīgu hidrostaciju, ko vācu okupanti lielajā tēvzemes kaŗā uzspridzināja. Tagad stacija ir atjaunota un piegādes beigās ražos tik un tik un tik miljonu kilovatstundu. Brīnišķa ir Dņepra . . . utt." Lūk, tā vajaga rakstīt!

Ņemsim tagad priekšā Puškinu. Kādas antimorāliskas lietas viņš sarakstīja, piemēram, par Pēteri Lielo! Puškins tēlo Pēteri pēc Poltavas uzvaras, kad viņš savā teltī sarīko dzīres saviem un sagūstītiem zviedru ģenerāļiem. Nu, kā jums tas patīk? Dzīres, protams, varēja rīkot, bet zviedru ģenerāļus vajadzēja uz visātrāko pakārt. Nolaidība un izvirtība!

Šķīstīšanas uguns ķēra arī „slaveno" džeza orķestra vadītāju Utjosovu. Kādus „šlāgerus" tas atskaņoja? Par plašo jūru, kur no pārpūlēšanās mirst kāds kuģa kurinātājs. Vai tad tiešām jābrauc plašā jūrā, lai mirtu no pārpūlēšanās? Vai to nevarētu izdarīt tikpat labi plašā Sibirijā? Nost ar tādiem rakstniekiem un mūziķiem! Nost literārais un muzikālais! Lai dzīvo politiskais!

Jo dziļāk mežā, mīļie tautieši, jo vairāk malkas. **Drūmais**

Inž. Alberts Upmalis

PĀRTIKA

(3. turpinājums)

Līdztekus lopu skaita samazināšanai un lopbarības pasliktināšanai, ar visiem iespējamiem līdzekļiem cenšas palielināt sējumu platību, zemes ražības celšanu atstājot otrā vietā. Kas šinī ziņā darīts un kas plānots, piemēram, angļu okupācijas joslā, redzams no sekojošas tabulas:

Sējumu platība 1000 ha

	1939.g.	1945.g.	1946.g.	1947.g.
Rudzi	815	658	733	810
Kvieši	337	251	280	306
Kartupeļi	426	385	468	750
Cukurbietes	112	85	99	109
Kopā	1690	1379	1580	1975

Plāna viena daļa — sējumu palielināšana reālizējas, kā paredzēts, kamēr plāna otra daļa — lopu skaita ierobežošana daudz grūtāk panākama, nekaitējot pašai saimniecībai. Zirgu skaits angļu okupācijas joslā 1946. g. sākumā bija 940.000 — vairāk kā pirms kaŗa. Arī citu lopu skaits ir ievērojams: liellopu 4,46 milj., no tiem 2,3 milj. govju. 1945. g. decembrī bija 3,1 milj. cūku (normālos laikos 7 milj.), 1 milj. aitu, 350.000 kazu, 9,4 milj. vistu, 640.000 zosu un 250.000 pīļu. Rēķinot tikai 85 kg sviesta no vienas govs gadā (Latvijā vācu okupācijas vara no vienas govs prasīja 85—100 kg sviesta gadā), uz katru iedzīvotāju vajadzētu iznākt vidēji 170 g nedēļā. Kaujot tikai par 100 kg smagākas cūkas un rēķinot, ka cūku skaits atjaunosies vienā gadā, cūkgaļas uz iedzīvotāju nedēļā vajadzētu iznākt ap 300 g (dzīvsvarā). Rēķinot 130 olu no katras vistas gadā, uz katru iedzīvotāju iznāktu 50 olu gadā. Salīdzinot šos skaitļus ar iedzīvotājiem faktiski izdalītām pārtikas vielām, redzama liela starpība, kādēļ jādomā, ka dzīvnieku produkti valsts vadītā un kontrolētā saimniecībā grūti uztveŗami. Istenībā iztrūkumam jābūt vēl lielākam, jo iedzīvotāji izvairās uzdot visus sīklopus un putnus. Vācijā apmēram 27 proc. no visiem iedzīvotājiem nodarbināti tieši lauksaimniecībā, 10 proc. nodarbināti lauksaimniecības apgādāšanā ar amatniecības ražojumiem un dažādiem pakalpojumiem. Šie 37 proc., varbūt arī visi 40 vai vairāk, pārtikas ziņā Vācijā dzīvo normālu dzīvi, kamēr pārējie 60 proc. cieš badu.

Šīgada labības ražas attiecīgas iestādes angļu okupācijas joslā reģistrē pilnīgi.

(Turpinājums sekos)

Sludinājumi

Par gsp. izp. **Uldi Batkovski**, dz. 29. 28. 4., no Donauwörth'as slimn. aizvests amer. gūstā it kā uz Franciju, lūdz z. **H. Batkovskis**: DP Camp, Kernenblickstr. 47, Stuttgart-Sillenbuch, Wttbg. (14a). 3726

Kārli Miķīti, dz. 24. 1. 1. Jaungulbenes Mūrniekos, m. brālis **F. Miķītis**: UNRRA Team 295, DP Camp, Seedorf, Post Zeven, Bez. Bremen (23). 3727

Par Annu Irbi, dz. 1900. g. Pampaļu p., bija Rostokā, lūdz z. dēls **Gunarts Irbe**: Camp „Cerība," Holzen, Kr. Holzminden (20). 3728

Tautieši, kas kopā ceļojuši, dzīvojuši vai [illegible]ut ko zinātu! Par Kitiju Krumholtu, dz. 25. 9. 11., Maigu Meimani dzim. Sproģi, dz. 16. 12. 1. Tallinā, ar vīru Frici Meimani, dz. 12. g., un dēlu Juri Meimani, dz. 43. 8. 1., lūdz z. Alfa Sproģe: Sedanstr. 34, Ansbach, Bay. (13a). 3729

Elmāru Zvaigzni, dz. 29. 20. 7. Rīgā, m. māte **Minna Zvaigzne**: bei Agner, Mühlbergerstr. 1a, Esslingen-Neckar, Wttbg. (14a). 3705

Boļeslavu Skrimbli, dz. 06. g. Ilūkstē, m. brālis **Jānis Skrimblis**: Latvian Camp, 4. bl., Rosalie-Kas., Braunschweig (20). 3731

Radus un paziņas m. bij. kaŗavīrs **Ēvalds Bogatskis** no Jelgavas: Latvian DP Camp, Fischbach bei Nürnberg, Bayern (13a). 3721

Par brāli **Jāni Mubertu**, dz. 24. g., no Rīgas, Brīvības 12, esot bijis vācu armijā, lūdz z. **Augusts Muberts**: b. Glasmayer, Quakenbrück, Reddelhals 14 (23). 3730

Voldemāru Kunigu, bija Tornā, pēc tam it kā plkv. Rusmaņa vienībā, m. sieva **Leonora Kuniga**: UNRRA Camp, Spittal/Drau, Kärnten, Oesterreich. 3732

Radus un paziņas m. **Ādolfs Vasara** un **Jānis Desainis**: Latvian Camp, Bruckstr. 5-6, Blomberg, Lippe (21). 3676

Paziņas m. **Gatis Stuķis** no Rīgas: DP Camp, Junkers, Bar. 14 b, Kassel-Bettenhausen (16). 3703

Piederīgos un paziņas m. Aivars Zemars no Rīgas Jūrmalas: DP Camp 525, Junkers, Kassel-Bettenhausen (16). 3702

Par **Elzu** un **Valeriānu Razbegajeviem**, abi no Jelgavas, **Veltu Čeveru** no Jelgavas, bija Polchlep b. Schivelbein/Pommern, un **Austru Renemani**, bija b. Ziegler, Witzlebensche Forstverwaltung, Cunewalde/Oberlausitz, lūdz z. **Dr. O. Wiese**: Porzellanfabrik, Fürstenberg/Weser (21a). 3709

Kaŗ. **Eiženu** Eduarda d. **Belkovski**, dz. 22. 24. 11. Daugavpilī, m. **Oskars Mežs**: DP Camp, Wolterdingen bei Soltau (20). 3710

Zvejnieku **Jēkabu** Voldemāru **Bergmani** no Bulduriem, Tīklu 15, m. **vecāki**: DP Camp, Wolterdingen bei Soltau (20). 3711

Leģ. valmieriešus Verneru Auzenbergu, Juri Jānīti, Jāni Baci, Kārli Asperu, Kārli Galviņu, dz. 06. g., no Pļaviņām, lok. vad. Šķirotavā Robertu Lelepu, Hariju Zitmani, Jāni Kļaviņu, būvtechn. Ēriku Laipenieku, bija Štuthofas koncentr. nom., un c. radus un paziņas dzīvē, darbā, sportā un koncentrāc. nom. Štuthofā, Gotenhafenā un Zandbostelē m. Jānis Auzenbergs, dz. 14. g. Valmierā: Latvian Camp, 46. bar., Seedorf b. Zeven (23). 3704

Par 15. div. kaŗ. **Ēriku Ubarstu**, bija darbadien. Vecumniekos, Vācijā Lipušā un Sofienvaldē „Feldersatz-Btl.", 45. I 34. p. 3. btl. Dancīgā, lūdz z. **K. Ubarsts**: Latvian Camp, U-Bootschule, Südbl. 1, Neustadt, Holstein (24). 3699

Par kar. **Fedoru Taubenbergu**, dz. 20. g., pēd. z. 45. III, lūdz z. māte **Z. Taubenberga**: DP Camp, 6-33, Artillerie-Kaserne, Lübeck (24). 3717

Par kar. **Ziedoni** un **Tālivaldi Pīlagiem**, dzimuši 24., 19. 9. Umurgas p., 45. IV bija pie Dancīgas un Svinemīndes, lūdz z. māte **Otīlija Pīlaga**: DP Hospital, Grill-Chaussee, Glückstadt/Elbe (24). 3718

Radus un paziņas m. **Arveds Adamovskis**, dz. 23. 18. 11. Liepājā, un **Kārlis Graudiņš**, dz. 20. 9. 3. Ventspilī: Lindenstr. 21, Liebenburg über Goslar (20). 3695

Radus un paziņas m. **Jānis** un **Anna Aleksandroviči** no Rīgas-Čiekurkalna: DP Camp, Kurhaus, Traunstein, Bayern (13b). 3677

Dēlus Kuprišus — Jāni, dz. 19. g., Antonu, dz. 23. g., un Tadeušu, dz. 26. g., m. Jāzeps Kuprišs no Šķilbēnu p.: Latvian DP Camp, Flensburg-Mürwik (24). 3692

Lavīzi Heniņu, dz. 91. g., un **Ēriku Heniņu**, dz. 26. g., no Rīgas, Biķernieku i., m. **Arnolds Heniņš**: Latvian Camp, Mannheim (17a). 3696

Par tēvu **Robertu Ērgli** un **Vladislavu Butānu**, 45. g. bija Drēzdenes apkārtnē, lūdz z. **Līvija Ērgle**: Nebeniusstr. 9—5, Mannheim (17a). 3697

Par dēliem serž. **Edgaru Šteinbergu**, dz. 19. 15. 2. Rīgā, precējies, 45. II bija div. „Kurzeme" Tornā, FP 37663-I, un **Visvaldi** Ilmāru **Šteinbergu**, dz. 24. 21. 2. Rīgā, bija darba dien. Sofienvaldē, FP 15033 c, lūdz z. **Emīlija Šteinberga**: Lehndorf 45, Spittal, Kärnten, Oesterreich. 3680

Gsp. izp. Laimdotu Bisnieci, dz. 27. 8. 9. Ērģemē, m. brālis Visvaldis Bisnieks: Bahnhofstr. 66½, Haag, Bayern (13b). 3684

Pastiljonus — **Gunāru** Modriņu, dz. 33. g., **Kārli** Imantu, dz. 29. g., un **Jāni**, dz. 22. g., m. māte **Doroteja** Zelma **Urbāne**: Latvian DP Camp, Lauingen/Donau, Bayern (13b). 3183

Dēlu Eduardu Dombrovski, dz. 24. 23. 5. Rīgā, no Šampētera, Apuzes 13, bija „RAD," Lauenburgas instr. skolā un Pomerānijā ievain. kreisā kājā, pēd. z. 45. 27. 3., m. Anete Dombrovska: Central DP Camp, 8-61 a, Würzburg, Bayern (13a). 3019

Jāni Bundzenu, dz. 14. 29. 10. Mālupes p., 44. VII bija leģ. štābā Jelgavā, m. māsa Olga Bundzena: DP Camp V 18, Barkenstr. 62, Greven b. Münster, Westf. (21). 3528

Gunāru Brantu, dz. 26. 18. 4., no Līgatnes tautsk., bija 15. div. izl. btl. 4. r. rēķinv., m. tēvs **I. Brants**: DP Camp 255, Alt-Garge, Kr. Lüneburg (20). 3261

Olgu Kušneru no Bebrenes virsmežn. un tuviniekus m. **Evalds Lienarts**, dz. 22. 26. 3.: DP A. C. 248A, 63. b., Seedorf, Kr. Bremervörde (23). 3371

„Latviešu Vēstneša" 1 mēneša abonements ar piesūtīšanu maksā 5 markas, 2 mēnešu — 8 markas. Abonementu pieņem no jebkuŗa numura. Atsevišķa numura cena 50 fen. Tuvinieku meklēšanas sludinājumi par katru pilnu vai saīsinātu vārdu 30 fen., pustreknā salikumā 45 fen., tekstā 90 fen. Pārējie sludinājumi 100 proc. dārgāk. „Latviešu Vēstneša" pārstāve angļu okupācijas joslā — Lidija Dravniece: Latvian Camp, „Frische Quelle," Hiddesen bei Detmold, Lippe (21a); Austrijā — Rūdolfs Kalniņš: DP Camp, Glasenbach bei Salzburg, Oesterreich. Maksājumiem Austrijā piemērojamas tās pašas likmes šiliņos. Par laikraksta savlaicīgu nesaņemšanu vai abonementa pārtraukšanu technisku vai neparedzētu iemeslu dēļ izdevējs atbildību neuzņemas.

Printed by Manz, Dillingen. — 12.300